

SİVAS DÖRT EYLÜL ÇOCUK EVLERİ SİTESİ MÜDÜRLÜĞÜ ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2025/2

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun
11/2/2025 tarihli ve 2025/90 sayılı kararıyla
oy birliğiyle kabul edilmiştir.

KISALTMALAR	iii
I. GİRİŞ.....	1
II. GENEL BİLGİLER.....	2
A. Merkez Hakkındaki Genel Bilgiler.....	2
B. Merkez Personeli	3
C. Koruma Altında Bulunan Kişiler	4
III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER	4
A. Fiziksel Koşullar.....	4
B. Yönetim, Personelin Tutumu ve Şikâyet Prosedürleri.....	7
C. Beslenme.....	7
D. Sağlık Hizmetleri	8
E. Psikososyal Servis Hizmetleri.....	9
F. Eğitim, Faaliyetler ve Günlük Yaşam	11
G. Dış Dünya İle İletişim, Ziyaret ve Ailelerle Etkileşim	12
IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER	13
A. Değerlendirme	13
B. Tavsiyeler.....	13
1. Merkez İdaresine Yönelik Tavsiyeler	13
2. Sivas Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne Yönelik Tavsiyeler	14
3. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler	14

- BM** : Birleşmiş Milletler
- CPT** : Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi
- OPCAT** : İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
- TIHEK** : Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
- UÖM** : Ulusal Önleme Mekanizması

I. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK); 20/04/2016 tarihli ve 6701 sayılı Kanunla, insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.

2. Türkiye, 14/9/2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler (BM) Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT’ın 1’inci maddesine göre Protokolün amacı: *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*

3. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanununun 2’nci maddesinin birinci fıkrasının (k) bendine göre UÖM: *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.

4. Çocuk Evleri Sitesi; 27/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanun’unun 12’inci (Ek: 1/2/2007-5579/1 md.; Değişik: 6/2/2014-6518/14 md.) maddesi uyarınca: *“Korunma ihtiyacı olan çocukların bakımlarının sağlandığı aynı yerleşkede bulunan birden fazla ev tipi sosyal hizmet biriminden oluşan kuruluşlardır.”*

5. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (j) bendinde, Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda çocukların koruma altına alındığı yerlere ziyaret gerçekleştirmek TIHEK’in görev ve yetki alanına girmektedir.

6. Yukarıda anılan görevin icrası kapsamında, Sivas Dört Eylül Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğü’ne 3/7/2024 tarihinde **habersiz** bir ziyaret gerçekleştirilmiş olup Ziyaret Heyetinde; İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanı ..., İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcıları ... ve ...,

Sosyal Hizmet Uzmanı ... ile Kurumumuzun talebi üzerine görevlendirilen Hekim ... yer almıştır.

7. Ziyaret, Merkez Müdürü ile yapılan ilk görüşmeyle başlamıştır. Görüşmede UÖM olarak TİHEK'in görev ve yetkileri, ziyaretin amacı, ziyaretin türü ve ziyarette kullanılacak olan yöntem hakkında bilgiler verilmiştir. İdareden, Merkezde bulunan çocuklar, Merkezin günlük işleyişi ve personel hakkında genel bilgiler alınmış, Merkezdten talep edilen bilgi ve belgelerin listesi İdareye verilmiştir. Akabinde Merkezde çocukların kaldıkları evler sırasıyla ziyaret edilmiş, hâlihazırda Merkezde bulunan tüm çocuklar ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Ardından idari binada bulunan servisler Ziyaret Heyeti tarafından yerinde incelenmiştir. Tüm görüşmelerin ardından Merkez İdaresi ile kapanış toplantısı yapılmış; ziyaret sonrası hazırlanacak raporun Merkez İdaresi ve diğer ilgili makamlar ile paylaşılarak tavsiyelerin Kurumumuz tarafından takip edileceği ve takip ziyareti yapılabileceği bilgisi verilmiş; ilgili bilgi ve belgeler alınarak ziyaret tamamlanmıştır.

8. Bu rapor Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 8/2/2024 tarihli ve 2024/230 sayılı kararı ve Başkanlık Makamının 12/6/2024 tarihli ve 37826 sayılı oluruna istinaden 3/7/2024 tarihinde Sivas Dört Eylül Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğüne¹ gerçekleştirilen izleme ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

II. GENEL BİLGİLER

A. Merkez Hakkındaki Genel Bilgiler

9. Merkez, Sivas il merkezinde ve ulaşımın kolay olduğu bir lokasyonda bulunmaktadır. Merkeze toplu taşıma araçları ile ulaşımın mümkün olduğu belirtilmiştir.

10. 2011 yılında inşa edilen Merkez, 2012 yılında hizmete başlamıştır.

11. Merkezde, 2015 yılında bakım onarım yapıldığı, tek renk olan binaların çocukların talebi doğrultusunda çeşitli renklere boyandığı belirtilmiştir. Ayrıca mermer, beton gibi deformasyon olan bölümlerin tamirinin yapıldığı öğrenilmiştir.

12. Merkezde; Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde, Sivas Valiliğine bağlı olarak; 15/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu kapsamında koruma ve bakım

---

¹ Bundan sonra kısaca "Merkez" olarak ifade edilecektir.

altına alınan 0-12 yaş karma ve 13-18 yaş kız çocuklarına bakım ve koruma hizmeti verilmektedir.

B. Merkez Personeli

13. Merkezde toplam 101 personel görev yapmaktadır. Personelin 73'ü kadın, 28'i erkektir. Merkezde görev yapan personelin ünvan bazında sayıları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

ÜN VAN	PERSONEL SAYISI
Müdür	1
Sosyal Hizmet Uzmanı	2
Öğretmen	6
Hemşire	2
Sosyolog	2
Çocuk Gelişimci	1
Çocuk Eğiticisi	2
Bakım Personeli	44
Temizlik Personeli	15
Hizmetli	6
Güvenlik Görevlisi	13
Yurt Yönetim Memuru	2
Bilgisayar İşletmeni	1
Teknisyen	1
Teknisyen Yardımcısı	1
Şoför	1
El Sanatları Eğiticisi	1
TOPLAM	101

14. Merkezde bakım, temizlik ve güvenlik personelinin vardiya esasına göre çalıştığı, diğer personelin ise hafta içi mesai saatleri arasında görev yaptığı belirtilmiştir.

15. Personelin insan hakları ile işkence ve kötü muamele alanında eğitim almadığı öğrenilmiştir.

16. Merkezde müdür yardımcısı olmadığı bilgisi alınmıştır.² Ziyaret süresince Merkez müdürünün çalışma yoğunluğu gözlemlenmiş olup Merkeze müdür yardımcısı görevlendirilmesinin uygun olacağı değerlendirilmiştir.

C. Koruma Altında Bulunan Kişiler

17. Merkezde ziyaret tarihi itibariyle kayıtlı 90 çocuk olduğu, çocuklardan 24'ünün izinli olduğu, 3'ünün işleminin devam ettiği, 1 çocuğun kuruluştan izinsiz ayrıldığı (Kuruluştan izinsiz ayrılma nedeniyle kolluğa ihbar edildiği), fiilen kalan çocuk sayısının ise 62 olduğu öğrenilmiştir.

18. Merkezde 0-3 yaş aralığında 5 çocuk bulunmaktadır. 1 bebeğin koruyucu aileye teslim sürecinde olduğu bilgisi alınmıştır.

19. Merkezde 18 engelli çocuk bulunmakta olup bu çocuklardan birinin konuşma bozukluğu yaşadığı, bir çocuğun fiziksel engeli olduğu, bir çocuğun zihinsel engelli ve aynı zamanda işitme bozukluğu yaşadığı, diğer çocukların zihinsel engelli olduğu öğrenilmiştir. Engelli çocukların yaş aralığına uygun evlerde diğer çocuklarla birlikte kaldığı görülmüştür.

20. Merkezde 2'si Suriye ve 2'si Afgan uyruklu olmak üzere 4 yabancı çocuk barınmaktadır.

III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

A. Fiziksel Koşullar

21. Merkez 20000 açık alan üzerinde 2700 metrekare kapalı alanda hizmet vermektedir.

---

² 6/9/2024 tarihli ve 31945 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Çocuk Koruma Hizmetleri Planlama ve Çocuk Bakım Kuruluşlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'in, Personel Standardı başlıklı 14'üncü maddesinin ikinci fıkrasında Kuruluşlarda "Müdür yardımcısı bulunması ve her elli çocuk için de ilave bir müdür yardımcısının görevlendirilmesi gerektiği belirtilmektedir.

22. Merkezde ortak alan olarak 1 halı saha, 1 voleybol/basketbol sahası, 1 konferans salonu bulunmaktadır.

23. Merkezde her biri 8 kişilik kapasiteye sahip 9 ev bulunmakta olup toplam kapasite 72'dir. Bazı dönemlerde kapasite üstü hizmet verildiği bilgisi paylaşılmıştır. Ziyaret tarihinde Merkezde her evde ortalama 8 çocuğun kaldığı görülmüştür.

24. Merkezde, bir ev 0-3 yaş karma, bir ev 4-6 yaş karma, bir ev 7-9 yaş kız çocukları, bir ev 7-9 yaş erkek çocukları, bir ev 10-12 yaş kız çocukları, bir ev 10-12 yaş erkek çocukları ve üç ev 13-18 yaş kız çocuklarının kalacağı şekilde düzenlenmiştir.

25. Merkez ilk kabul biriminin kapasitesinin 20 olduğu ve kampüs dışında yer aldığı öğrenilmiştir.

26. Merkezde bulunan 0-6 yaş grubu çocukların kaldığı evler tek katlıdır ve Merkez bahçesi içerisinde bölünerek ayrılmıştır, 7 yaşın üzerindeki çocukların kaldığı evler ortak bahçeli ve iki katlıdır.

27. 0-3 yaş çocuk evinde 2 yatakhane, mutfak, salon, yemek odası, banyo-tuvalet, personel odası, grup sorumlusu odası, depo, oyun odası olduğu; bebeklerin ve diğer çocukların yatakhanelerinin farklı olduğu görülmüştür. 1 yaşından büyük çocukların yemek alanında mama sandalyesi, buzdolabı, çocukların yaşına uygun büyüklükte masa ve sandalyeler olduğu görülmüştür. Salonda koltuklar ile duvara sabitlenmiş bir televizyon bulunduğu ve duvarların yumuşak malzemeye kaplı olduğu, prizlerin yüksekte olduğu ve peteklerin üzerinin ahşap malzemeye kapalı olduğu görülmüştür. Yatakhanedeki kıyafet dolaplarının düzenli olduğu, bebek ve çocukların tek tip değil kişiye özel kıyafetlerinin olduğu, bez ve ilaçları koymak için komodinin bulunduğu, eşyaların duvara sabitlendiği, oyuncakların bulunduğu görülmüştür. Oyun odasında yaşa uygun masa, sandalyeler ve oyuncakların olduğu, zeminin yumuşak malzemeye kaplı olduğu görülmüştür.

28. 4-6 yaş çocuk evinde erkek ve kız yatakhaneleri, etkinlik odası, mutfak, salon, banyo-tuvalet, personel odası, grup sorumlusu odası, yemek alanı, depo bulunduğu görülmüştür. Erkek yatakhanesinde alanın dar olması sebebiyle yatakların bitişik olduğu görülmüştür. Her çocuğun kendine ait bir dolabı olduğu, dolapların sabitlendiği, kıyafetlerin temiz ve düzenli olduğu görülmüştür. Etkinlik odasında kitaplık, masa ve sandalyelerin bulunduğu, zeminin yumuşak malzemeye kaplı olduğu görülmüştür.

29. Diğer yaş gruplarına tahsis edilmiş evler iki katlı olup benzer şekilde dizayn edilmiştir. Üst katta 3 yatakhane, 2 tuvalet ve banyo, etüt odası, giriş katta 1 tuvalet, mutfak, yemek alanı ve salon bulunmaktadır. Her çocuğun yatak, dolap ve komodinini bulunmaktadır. Bazı yaşam evlerinde banyo tavanındaki çatının akıtma sorunu olduğu ve bazı kapı kollarının

kırık olduğu, bazı evlerde ise mobilyaların kenarlarında koruyucu olmadığı görülmüştür. Konu ile ilgili Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığından ödenek talep edildiği öğrenilmiştir.

30. Yaşam alanlarının gün ışığı aldığı ve yeterince aydınlık olduğu görülmüş; ışıktandırma sistemlerinde bir arıza görülmemiş ve bu hususta bir şikâyet ile karşılaşılmamıştır.

31. Evlerin genel olarak temiz ve düzenli olduğu, genel temizliğin bakım personeli tarafından yapıldığı gözlemlenmiş, temizlik hususunda 0-6 yaş grubu çocuklar haricinde Merkezde kalan çocuklara da sorumluluk verildiği, bu bağlamda çocukları yormayacak, onlara sorumluluk bilinci oluşturacak kolay ve basit olabilecek işler için çocuklar arasında iş bölümü yapıldığı İdare tarafından ifade edilmiş, çocuklar ile yapılan görüşmelerde bu husus teyit edilmiştir. Söz konusu görevlere dair liste ziyaret edilen bir evde görülmüştür.

32. Her evin kendine ait çamaşır ve kurutma makinesinin bulunduğu görülmüş, çocukların kullandığı nevresim ve çarşafın haftada birkaç defa değiştirildiği ve çocukların kıyafetlerinin kendi yaşam evlerinde bulunan çamaşır makinalarında ihtiyaç olduğu her durumda yıkanabildiği belirtilmiştir.

33. Merkezde, çarşamba ve pazar günlerinin çocukların banyo günü olduğu öğrenilmiş, görüşülen bazı çocuklar tarafından haftada 4 gün judo'ya gittikleri ve banyo günlerinin yetersiz olduğu ifade edilmiştir.

34. Merkezde 7-24 sıcak ve soğuk suya erişim bulunduğu bilgisi edinilmiştir.

35. Evlerin ve idari binanın ısınmasının doğalgaz yakıtı kullanılan kalorifer sistemi aracılığıyla sağlandığı görülmüş, görüşülen çocuklar kışın ısınma sorunu yaşanmadığını ifade etmişlerdir.

36. Merkezde kapalı bir spor salonu bulunmamaktadır. Kış aylarında kullanılmak üzere kapalı bir spor alanına ihtiyaç olduğu değerlendirilmiştir.

37. 0-9 yaş aralığındaki çocukların bilhassa yaz aylarında bahçeden daha aktif faydalanabilmeleri için gölgelik yapılması gerektiği idareye iletilmiştir. İdare de 120 m²'lik bir alana gölgelik yapılması için girişimlerde bulunulduğu bilgisini paylaşmıştır.

38. Merkezde 0-3 ve 4-6 yaş çocuk evlerinde 13'er adet güvenlik kamerası bulunduğu, diğer yaş gruplarının bulunduğu evlerde mahremiyet gereği kamera bulunmadığı, bahçelerde ise 27 kamera bulunduğu görülmüştür. Yapılan incelemede kameralarda gece görüş özelliği olduğu ve görüntülerin net olduğu ancak 0-3 yaş çocuk evinin oyun odasında ve 4-6 yaş çocuk evinin yemek alanında, yatakhane ve televizyon odasında kör noktalar bulunduğu, 4-6 yaş çocuk evinde bulunan kameralardan 2'sinin çalışmadığı, bahçede bulunan 11 kameranın bozuk olduğu görülmüş, İdare tarafından mevcut arızaların giderilmesi için gerekli çalışmanın yürütüldüğü ifade edilmiştir.

39. Merkezin TSE Erişilebilirlik Belgesi'nin bulunmadığı öğrenilmiştir.

40. Tüm yaşam evlerinde yangın alarm sistemi ve yangın söndürme tüplerinin bulunduğu görülmüştür.

41. Merkezde jeneratör bulunduğu ve ihtiyaç halinde devreye girdiği İdare tarafından belirtilmiştir.

42. Merkezde çocukların hastane, okul, şehir merkezi vb. yerlere ulaşmalarının sağlanmasında kullanılan 3 araç bulunduğu öğrenilmiştir.

B. Yönetim, Personelin Tutumu ve Şikâyet Prosedürleri

43. Merkezde çocukların istek ve şikâyetlerini İdari birimlere iletebilmesi için, İdari bina girişinde dilek ve şikâyet kutuları bulunmaktadır.³ Kutuların anahtarının Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğünde olduğu, son zamanlarda düzenli olarak gelip açılmadığı öğrenilmiştir.

44. İdare ile yapılan görüşmede çocukların talep ve şikâyetlerinin sözlü olarak bildirildiği, yazılı bir şikâyet ve talep mekanizmasının kullanılmadığı belirtilmiştir. Merkezde bulunan çocuklar tarafından herhangi bir talep ya da şikâyetleri olduğunda öncelikle bakım personeline söyledikleri, bazı hususları ise grup sorumlularına ilettikleri belirtilmiş, ilettikleri konuların çözümlendiği, İdare ile iletişim kurmakta herhangi bir sorun yaşamadıkları, genel olarak personelin tutum ve yaklaşımından memnun oldukları ifade edilmiştir.

45. Merkezde son 1 yıl içerisinde 2 bakım personeli hakkında “görevin yerine getirilmesinde keyfi veya kasten kişilerin zararına sebebiyet vermek” nedeniyle soruşturma başlatıldığı ve cezai işlem uygulandığı öğrenilmiştir.⁴

C. Beslenme

46. Merkezde, 3 ana öğün ve 3 ara öğün verilmektedir. Yemek malzemelerinin İdare tarafından yaşam evlerine verildiği, her evin kendi yemeğinden sorumlu olduğu, yemeklerin ev

---

³ Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi (CPT)'ye göre etkili şikâyet prosedürleri kötü muameleyle karşı temel bir güvencedir. Bu kapsamda, kurumda tutulan kişilerin kendisinin, ailesinin veya yasal temsilcisinin hem kurumun idaresine hem de bağımsız organlara başvuru yapabilmesi önem taşımaktadır. CPT, Means of restraint in psychiatric establishments for adults, CPT/Inf(2017)6.

⁴ Merkezde koruma altında bulunan ağır engelli bir çocuğun başka bir çocuk tarafından düşürülmesi ve görevli 2 personelin durumu geç farketmediği kamera kayıtlarından tespit edildiğinden görevli personel hakkında soruşturma başlatılmıştır.

içerisindeki mutfakta hazırlandığı öğrenilmiştir. Merkezde sabit bir yemek listesinin olmadığı, evlerde kalan çocukların taleplerine göre değişiklik gösterdiği belirtilmiştir.

47. Kendileriyle görüşülen çocuklar tarafından, yemeklerin doyurucu ve lezzetli olduğu, mutfağı bakım personeline bilgi vererek kullanabildikleri belirtilmiştir.

48. Bazı evlerde 72 saat boyunca saklanması gereken yemek numunelerin düzenli tutulmadığı, bazı evlerde ise yemek numunelerinin üzerinde tarih belirtir etiket bulunmadığı, bu kapsamda yemek numunelerinin saklanması hususunda evler arasında uygulama birliği bulunmadığı gözlemlenmiştir.

49. Merkezde içme suyunun musluklara takılan arıtma cihazları ile elde edilen sularla sağlandığı görülmüştür. İdare, arıtma cihazlarının bakımlarının düzenli olarak yapıldığını ve filtrelerin düzenli olarak değiştirildiğini ifade etmiştir. Ayrıca Merkezde bulunan su deposunun yılda 2 defa dezenfekte ettirildiği belirtilmiştir.

50. Merkez içerisinde kantin bulunmadığı, bu kapsamda çocukların ihtiyaçlarını Merkeze yakın konumdaki marketlerden kendi harçlıkları ile karşıladığı anlaşılmıştır.

D. Sağlık Hizmetleri

51. Merkez idari binada sağlık servisi bulunmaktadır. Sağlık servisinde 1 hemşire⁵ ve 1 destek personelinin görev yaptığı öğrenilmiştir. Merkez İdaresi tarafından tıbbi malzeme konusunda bir eksikliğin bulunmadığı belirtilmiştir.

52. Merkezde koruma ve bakım altında bulunan çocukların rutin kontrollerinin Merkez hemşiresi tarafından yapıldığı ve takip edildiği belirtilmiştir. Çocukların uzmanlık gerektirmeyen müdahalelerinin Aile Sağlığı Merkezinde yapıldığı, uzman hekim bilgisi gerektiren durumlarda ise İlde bulunan hastanelerden randevu alınarak tedavinin sağlandığı, İlde ilgili polikliniklerin olmaması durumunda İl dışında bulunan Merkezlere götürülerek takip ve tedavilerin yapıldığı ifade edilmiştir.

53. Çocukların bağlı olduğu aile hekiminin yılda 2-3 defa genel kontrol amacıyla Merkeze geldiği, ayrıca 6 ayda bir Merkezde çocukların diş taramalarının yaptırıldığı belirtilmiştir.

---

⁵ Merkezde 2 hemşire bulunmakta, 1 hemşire grup sorumlusu olarak evlerde diğer hemşire ise sağlık servisinde görev yapmaktadır.

54. Merkezde görevli personelin ilk yardım ve acil müdahale eğitimlerinin olduğu bilgisi verilmiştir. Acil durumlarda 112 Acil Çağrı Merkezi ile iletişime geçildiği ambulansın 6-7 dakika içerisinde Merkeze ulaştığı ifade edilmiştir.

55. Kendileriyle görüşme yapılan çocuklar, rahatsızlandıkları zaman grup sorumlusuna durumu bildirerek revirde muayene olabildiklerini ve gerekmesi halinde randevu alınarak hastaneye götürüldüklerini ifade etmişlerdir.

56. Merkezde psikiyatrik ilaç kullanan 20 çocuk bulunduğu, ilaçların ilgili evdeki bakım personeline teslim edildiği, bakım personeli tarafından saatinde çocuklara tek tek verildiği ve tutanak altına alınarak takibinin sağlandığı ifade edilmiş, yapılan incelemede ilacın hangi saatte verildiği ve doz bilgisinin çocuk dosyasında imzalı olarak yer aldığı ancak dosyalarda bazı imzaların eksik olduğu görülmüştür.

57. Sağlık servisinde yapılan incelemede tarihi geçmiş ilaçların olduğu ve bazı ilaçların yarım bırakıldığı görülmüştür.

58. Mantar ve uyuz hastalığına yakalananlar için gerekli tedavi süreçlerinin uygulandığı belirtilmiştir. Yapılan incelemede uyuz vakasından dolayı bir çocuğun karantina altında ayrı bir odada kaldığı görülmüş ancak bulaşıcı hastalıklardan korunma ile ilgili çocuklara herhangi bir eğitim verilmediği öğrenilmiştir.

E. Psikososyal Servis Hizmetleri

59. Psikososyal servis birimi, çocuklar ile yapılan ilk görüşme sonrası ilgili formların doldurulup uygulama planının oluşturulduğu, hazırlanan planlamalar doğrultusunda çocuğun ihtiyaçlarının takip edildiği, psikososyal gelişimi ile ilgili çalışmaların yapıldığı, kabul ve ayrılış işlemlerinin gerçekleştirildiği birimdir.

60. Merkez psikososyal servisinde 2 sosyal çalışmacının görev yaptığı ancak 1 sosyal çalışmacının tayini çıktığı için Merkezdən ayrılacağı belirtilmiş, Merkezde psikologda olmadığı için psikososyal servisin tüm çocuklara yetişmekte zorlanacağı ifade edilmiştir.

61. İdare tarafından Merkeze çocuğun kabulünün yapıldığı gün itibari ile Merkez kurallarının anlatıldığı, varsa sorularının cevaplandırıldığı ifade edilmiştir.

62. Ziyaret Heyeti tarafından Merkezde her ay sonu gerçekleştirilen Kuruluş Koordinasyon Komisyonu toplantı tutanaklarından bazıları incelenmiş, ilgili toplantıların oda

değişikliği, grup sorumlusu değişikliği, çocukların ödüllendirilmeleri gibi konuları içerdiği öğrenilmiştir. Bazı aylarda bahse konu toplantıların yapılmamış olduğu görülmüştür.⁶

63. Merkezde psikososyal servis personeli sayısının yetersizliği nedeniyle kalan çocuklar ile düzenli olarak her ay görüşme gerçekleştirilemediği, herhangi bir olayın yaşanması veya tutanak tutulması durumlarında ilgili çocuk ile görüşme gerçekleştirildiği belirtilmiştir.

64. Merkezde kalan çocuklardan birinin 2023 yılında Merkez yakınında bulunan alandan atlayarak intihar ettiği öğrenilmiştir. Bu alanda zaman zaman benzer olayların yaşandığı İdare tarafından aktarılmıştır. Psikososyal Servis Birimi tarafından intihar eğilimi olan 2 çocuğun yakından takip edildiği ve görüşmelerin tutanak altına alındığı belirtilmiştir. Kurum İdaresi, bilhassa 13-18 kız çocukları arasında intihar söyleminin yaygınlık kazandığını ifade etmişlerdir.

65. Koruma ve bakım altına alınmış çocukların eğitim ve yaş durumlarına göre harçlık aldıkları, harçlıkların 6/9/2022 tarihli ve 31945 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Çocuk Koruma Hizmetleri Planlama ve Çocuk Bakım Kuruluşlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik hükümleri gereğince grup sorumlusuna teslim edildiği ve grup sorumlularının çocukların durumuna ve ihtiyaçlarına göre haftalık olarak çocuklara imza karşılığı harçlıklarını teslim ettiği öğrenilmiştir. Kendileriyle görüşülen çocuklar bu konuda herhangi bir sorun yaşamadıklarını dile getirmişlerdir. Harçlık miktarları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Eğitim Düzeyi	Harçlık Miktarı
İlkokula devam eden (1.2.3.4. sınıf)	726,23 TL
Ortaokula devam eden (5.6.7.8. sınıf)	1089,35 TL
Liseye devam eden (9.10.11.12. sınıf)	1634,03 TL
Üniversiteye devam eden	4538,98 TL

⁶ Çocuk Koruma Hizmetleri Planlama ve Çocuk Bakım Kuruluşlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik’in, Tanımlar başlıklı 3’üncü maddesine göre “Kuruluş koordinasyon komisyonu: Çocuk bakım kuruluşlarında, kuruluş müdürü başkanlığında oluşturulan ve ayda bir toplanarak çocuklara ilişkin çalışmalarını planlayan komisyonu,” ifade etmektedir.

66. Merkezde bulunan konferans salonunda, çocuklara bağımlılıkla mücadele eğitimi verildiği öğrenilmiştir.

67. Merkeze zaman zaman vaiz veya vaize geldiği ve çocuklarla görüşmeler gerçekleştirdiği öğrenilmiştir.

F. Eğitim, Faaliyetler ve Günlük Yaşam

68. Ziyaret tarihi içerisinde bulunan eğitim ve öğretim döneminde Merkezde kalan çocukların farklı kademelerde örgün eğitime, bazı çocukların ise açık öğretim lisesine devam ettiği öğrenilmiştir.

69. Merkezde 5 çocuğun kreşe devam ettiği, 64 çocuğun ise örgün eğitime devam ettiği, 10 çocuğun çeşitli nedenlerle açık öğretime devam ettiği öğrenilmiştir. 3 çocuğun liselere giriş sınavına, 3 çocuğun ise üniversite sınavına girdiği öğrenilmiştir.

70. Merkezde bir atölye bulunmaktadır. Bu atölyede standart bir faaliyet olmadığı, ahşap boyama, çizim gibi çeşitli etkinliklerin olduğu malzeme sıkıntısı yaşanmadığı ifade edilmiş olup herhangi bir eksikliğin yaşanması durumunda eksik malzemenin İdare tarafından tedarik edildiği öğrenilmiştir. Çocukların atölye de yaptıkları eserlerin, zaman zaman yapılan sergilendiği ifade edilmiştir.

71. İdare kurs planlamasının yapılırken çocuklardan gelen taleplerin dikkate alındığını ifade etmiştir.

72. Merkezde barındırılan çocukların şehir dışı gezilere götürüldüğü, Merkez dışında haftada bir etkinlik olacak şekilde planlama yapıldığı belirtilmiş ancak bu yönde bir program bulunmadığı görülmüştür.

73. Merkezde bulunan tüm yaşam evlerinde kitaplık bulunmaktadır ancak bazı evlerde kitaplığın grup sorumlusunun odasında olduğu, odanın kapısının genel olarak kilitli tutulduğu, kalan çocukların kitaplardan faydalanmak istediği durumlarda bunu bakım sorumlusuna ilettiği doğrudan kitaba erişiminin olmadığı görülmüştür. Büyük yaş grubu çocukların odalarında kitap olduğu, 13-18 yaş grubu çocuk evinde sınav (AYT, TYT vb.) hazırlık kitaplarının da yer aldığı gözlemlenmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından evlerde yer alan kitaplıkların okuma alışkanlığı aşılacak adına çocukların kolaylıkla ve doğrudan erişebileceği bir ortak alana taşınmasının faydalı olacağı değerlendirilmiştir.

74. İdare tarafından, yıllık çalışma programı çerçevesinde farklı meslek gruplarından kişilerin Merkeze gelerek iş alanlarını tanıttığı öğrenilmiştir.

75. Görüşme gerçekleştirilen çocuklar tarafından, pandemi öncesi haftada bir gün çarşıya çıkmalarına izin verildiği, pandemi süreci ile birlikte bu sürenin 2 haftada bir olacak şekilde değiştirildiği ancak pandemi süreci bitmesine rağmen çarşı izin sürelerinde bir güncelleme yapılmadığı ve hâlihazırda 2 haftada bir gün olarak uygulanmaya devam edildiği, bu durumun eski haline getirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

76. Merkeze gönüllü olarak hizmet veren bir berberin dışarıdan geldiği ve ücretsiz olarak hizmet verdiği, kız çocukların kuaför ihtiyacı için dışarıya götürüldüğü ve ücretlerinin kendi harçlıklarından karşılandığı öğrenilmiştir.

G. Dış Dünya İle İletişim, Ziyaret ve Ailelerle Etkileşim

77. Merkezde kalan çocukların sosyal inceleme raporu ile uygun görülmesi halinde hafta sonu ve tatillerde yatılı olarak aile yanına gidebildiği,⁷ aynı zamanda aile bireylerinden çocuğu ziyaret eden kişilerin olması durumunda; Merkez içerisinde görüşmelerin sağlandığı belirtilmiştir.

78. Merkez içerisinde gerçekleştirilen görüşmelerin haftada 2 saat olmak üzere; kış aylarında idari binadaki görüşme odasında, yaz aylarında ise güvenlik kulübesinin yanındaki çardakta gerçekleştirildiği öğrenilmiştir.

79. Ziyaretçinin Çocuk Evleri Koordinasyon Merkezi Müdürlüğünde kalan kardeş olması durumunda Merkezlerin sosyal servis birimlerinin görüşmeyi planladığı ve görüşmelerin 3-4 saate kadar esnetilebildiği ifade edilmiştir.

80. Merkezde kalan çocukların cep telefonu kullanımına izin verilmemektedir. Çocukların cep telefonlarını belirli saatlerde kullanabildiği, bu konuda esneklik sağlandığı belirtilmiştir.

81. Dışarıdan gelen telefon aramalarının çocukların bulunduğu yaşam evlerine yönlendirildiği ve çocukların evlerinden görüşmeyi gerçekleştirdiği belirtilmiştir. Çocukların dışarıyı aramalarının ise idari binada yer alan telefon kullanılmak suretiyle gerçekleştirildiği ifade edilmiştir. Kendileriyle görüşülen çocuklar tarafından bu konuda herhangi bir sorun yaşanmadığı belirtilmiştir.

---

⁷ Çocuk Koruma Hizmetleri Planlama ve Çocuk Bakım Kuruluşlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'in, 29'uncu maddesinin 3'üncü fıkrası; "Çocuklara psikososyal destek programını aksatmayacak şekilde bir yıl içinde fasıllı ya da fasılsız olarak altmış güne kadar izin verilebilir. Çocukların aile bağlarının güçlendirilmesi amacıyla, ihtiyaç duyulması halinde, bu süre otuz güne kadar uzatılabilir. İzin dönüşü çocuk ve ailesiyle izin dönemine ilişkin görüşme yapılır, raporlanır ve dosyasında muhafaza edilir."

82. Her evin salonunda televizyon bulunmakta olup, kanal sayısı ve çeşitliliğin yeterli olduğu çocuklar tarafından ifade edilmiştir. 10-12 yaş erkek çocuk evinde çocukların playstation oynadığı görülmüştür.

83. Çocuk evlerinde güvenli ve kontrollü kablosuz internet hizmetinin olmadığı öğrenilmiştir.

84. Merkezde kalan çocuklardan 43'ünün kardeşlik bağı olduğu, Kuruluş içerisinde görüşmelerinin sağlandığı İdare tarafından belirtilmiştir. Kendileriyle görüşme yapılan çocuklar, farklı yaşam evlerinde bulunması durumunda kardeşleri ile görüşebildiklerini ve bu konuda herhangi bir sorun yaşamadıklarını dile getirmişlerdir.

IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

A. Değerlendirme

85. TİHEK'in UÖM kapsamında yürüttüğü faaliyetlerin temeli ziyaret edilen kurumlarla iş birliği esasına dayanmaktadır. Merkez İdaresi ve personeli tarafından ziyaret boyunca tüm bölümlere, gerekli bilgi ve belgelere gecikmeksizin erişim sağlanması için gereken kolaylık gösterilmiştir. İdarenin iş birliğine açık tutumu Ziyaret Heyeti tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

B. Tavsiyeler

1. Merkez İdaresine Yönelik Tavsiyeler

86. Merkezin erişilebilirlik belgesi alması için gerekli çalışmaların yapılması,

87. Personelin insan hakları ile işkence ve kötü muamele konusunda eğitim almasının sağlanması,

88. Banyolardaki rutubet sorunun giderilmesi, çatı onarımı ve kapı kollarının onarılarak gerekli tadilatların yapılması,

89. Çalışmayan güvenlik kameralarının onarılması ve kamera açılarının kör nokta kalmayacak şekilde düzenlenmesi,

90. Özellikle küçük yaş grubu çocukların kaldığı yaşam evlerinde çocukların güvenliği adına mobilyaların kenarlarına koruyucu konması,

91. Spor günleri de dikkate alınarak banyo günlerinin sayısının artırılması,

92. İlaçların son kullanma tarihi kontrollerinin belli aralıklarla yapılması, yarım ilaçların kullanım durumlarının tekrar değerlendirilmesi, ilaç ile ilgili tutanakların günü ve zamanında tanzim edilmesi,

93. Uyuz, mantar vb. bulaşıcı hastalıklar ile ilgili Merkezde kalan çocuklara eğitim verilmesi,

94. Merkez bahçesinde yapılması planlanan gölgeğin tamamlanması,

95. Kuruluş Koordinasyon Komisyonu toplantılarının düzenli olarak her ay yapılması,

96. Yemek listelerinin diyetisyen desteği ile oluşturulması, yemek numunelerinin 72 saat olacak şekilde tarihleri ile birlikte muhafaza edilmesi ve yemek listelerinin çocukların görebileceği şekilde yaşam evlerine asılması,

97. Sosyo-kültürel aktivitelerin belirli ve düzenli bir program çerçevesinde yapılmasının sağlanması,

98. Okuma alışkanlığı aşılama amacıyla küçük yaş grubu çocukların kaldığı evlerdeki kitaplığın çocukların kolaylıkla ve doğrudan erişebileceği bir alana taşınması veya küçük çocukların yanlarında kitap bulundurmasına izin verilmesi,

99. Çocukların kullandıkları çarşı izinleri ile ilgili rutinin çocuklarında talebi alınarak yeniden değerlendirilmesi,

100. Mevsim şartlarına göre etkinliklerin sürekliliğinin sağlanması için kapalı spor salonu yapılması

hususları tavsiye edilmektedir.

2. Sivas Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne Yönelik Tavsiyeler

101. Merkez binası girişinde yer alan dilek ve şikâyet kutularının etkili kullanımı için bilgilendirme çalışmalarının yapılması ve düzenli olarak kontrolünün sağlanması,

102. Merkeze psikolog görevlendirilmesi hususunun değerlendirilmesi,

103. Merkez kapasitesi gereğince müdür yardımcısı çalıştırılması

hususları tavsiye edilmektedir.

3. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler

104. Merkez binasının bakım ve onarımı için talep edilen ödeneğin verilmesi hususunun değerlendirilmesi,

105. Merkezin 0-12 yaş aralığında ihtisaslaşmasının hususunun değerlendirilmesi,

106. Dışarıdaki yaşamı, ülke ve dünyanın güncel durumunu takip edebilmeleri, akranlarıyla eşit şartlarda gelişebilmeleri, herkes gibi bilgi ve yeniliklere açık şekilde bir yaşam sürebilmelerinin sağlanması amacıyla ülke genelinde, çocuk evlerinde güvenli ve kontrollü kablosuz internet hizmetinin sunulması,

107. Çocuk evlerinde kalan çocukların özellikle çocuk ve insan hakları konularında bilinçlenmelerini sağlayacak tarzda eğitim programlarına katılımlarının sağlanması ve bu alanlarda hem çocuklara hem de personele yönelik bilinçlendirme çalışmalarının yapılması

hususları tavsiye edilmektedir.